

PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa /elektroniczny znacznik czasu/

DKPL.WK.0610.2.153.2021.JW(11)

RM-0610-153-21

Pani Elżbieta WITEK

Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi

projekt ustawy o ratyfikacji Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Rozwoju i Technologii oraz Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem,

Mateusz Morawiecki

Prezes Rady Ministrów

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem

Traktaty inwestycyjne zawarte między państwami członkowskimi Unii Europejskiej (umowy o popieraniu i ochronie inwestycji, dalej jako „umowy intra-EU BIT”) zapewniają inwestorowi i jego inwestycjom z państwa – Strony umowy na terytorium państwa – drugiej Strony umowy ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym (arbitrażowym).

Obowiązywanie tych umów jest kwestionowane przez Komisję Europejską z uwagi na ich niezgodność z prawem UE. Komisja Europejska wszczęła formalne postępowania ws. niezgodności tych umów z prawem UE przeciwko Austrii, Niderlandom, Słowacji, Szwecji, Rumunii, Finlandii i Wielkiej Brytanii, natomiast przeciwko pozostałym państwom członkowskim, w tym przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, prowadziła nieformalne postępowania (tzw. EU Pilot) i rozważa obecnie wszczęcie formalnych postępowań.

W ramach EU Pilot Komisja Europejska zgłaszała poważne obawy, że umowy intra-EU BIT jako takie, a także ich poszczególne postanowienia pokrywają się z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub mogą być z nimi sprzeczne. Wskazywała, w szczególności, na zasady swobody przepływu kapitału, swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług oraz na podstawowe zasady prawa UE, takie jak: zasada nadrzędności, jedności, skuteczności i pewności prawa UE. Komisja Europejska podkreślała również sprzeczność z prawem UE postanowień umów intra-EU BIT odnoszących się do kwestii rozstrzygania sporów inwestycyjnych. Co istotne, Trybunał Sprawiedliwości UE (dalej jako „TSUE”) stwierdził w wyroku wydanym w dniu 6 marca 2018 r. w sprawie Achmea B.V. przeciwko Republice Słowacji (C-284/16, dalej jako „orzeczenie TSUE ws. Achmea”), że klauzule arbitrażowe inwestor – państwo zawarte w umowach intra-EU BIT są niezgodne z prawem UE, gdyż naruszają autonomię prawa UE (TSUE nie odnosił się do przepisów materialnych umów intra-EU BIT). Polska przystąpiła do ww. postępowania i przedstawiła w nim stanowisko wskazujące na sprzeczność umów intra-EU BIT z prawem unijnym. Stanowisko zbliżone do RP zajęła Komisja Europejska oraz wiele państw z regionu i spoza niego.

Stanowisko RP wobec umów intra-EU BIT zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 3 czerwca 2011 r. Zgodnie z nim umowy intra-EU BIT powinny zostać wypowiedziane przez wszystkie państwa członkowskie UE, a najlepszym rozwiązaniem dla RP byłoby jednoczesne podjęcie przez wszystkie państwa członkowskie UE wspólnej decyzji o rozwiązaniu umów intra-EU BIT za obopólną zgodą na mocy Konwencji wiedeńskiej o Prawie Traktatów sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r. poz. 439). Alternatywnie, w przypadku braku możliwości osiągnięcia wśród państw członkowskich UE takiej jednomyślności, Rzeczpospolita Polska, zgodnie z powyższym stanowiskiem, powinna rozwiązać umowy intra-EU BIT albo przez ich wypowiedzenie na warunkach określonych w tych umowach, albo na podstawie porozumienia stron.

Z uwagi na brak konsensusu państw członkowskich UE co do celowości i sposobu rozwiązania umów intra-EU BIT, przed wydaniem orzeczenia TSUE w sprawie Achmea, RP przystąpiła do realizacji opcji rozwiązania umów na podstawie porozumień dwustronnych przewidujących rezygnację z klauzul przedłużonego obowiązywania umowy lub też przez ich wypowiedzenie, w przypadku gdy dane państwo członkowskie UE nie było zainteresowane rozwiązaniem umowy przez zawarcie dwustronnego porozumienia.

W związku z tym, że Republika Finlandii nie była zainteresowana rozwiązaniem z RP, za porozumieniem stron, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r. (Dz. U. z 1998 r. poz. 342), dalej jako „Umowa”, RP wypowiedziała Umowę ze skutkiem od dnia 16 października 2019 r.¹⁾

Na podstawie art. 11 ust. 3 Umowy inwestycje dokonane przed dniem wejścia w życie wypowiedzenia Umowy będą chronione na mocy tej Umowy przez dwadzieścia lat od czasu wygaśnięcia Umowy. Wypowiadając Umowę, RP złożyła jednak deklarację, zgodnie z którą trybunały arbitrażowe ukonstytuowane na podstawie Umowy nie mają

---

¹⁾ Dokument wypowiedzenia przez Rzeczpospolitą Polską Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 937); oświadczenie rządowe z dnia 9 kwietnia 2019 r. w sprawie wypowiedzenia przez Rzeczpospolitą Polską Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 938).

jurysdykcji do rozpatrywania sporów inwestor – państwo z uwagi na brak ważnej zgody na arbitraż Stron Umowy.

Jednocześnie RP, zgodnie z deklaracją w uzasadnieniu do wypowiedzenia Umowy, kontynuowała konsultacje z Republiką Finlandii mające na celu doprowadzenie do rozwiązania Umowy, łącznie z klauzulą przedłużonego obowiązywania Umowy. Działania takie zostały podjęte na forum unijnym w związku z ówczesną gotowością wszystkich państw do rozwiązania umów intra-EU BIT na podstawie traktatu plurilateralnego. Prace nad traktatem trwały od listopada 2018 r. do października 2019 r. na forum specjalnie w tym celu powołanej Grupy eksperckiej do spraw rozwiązania umów intra-EU BIT oraz na poziomie stałych przedstawicieli RP przy UE w Brukseli (Komisja Europejska pełniła w nich rolę pomocniczą). Wynikiem tych prac jest Porozumienie o wygaśnięciu Dwustronnych Traktatów Inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, które zostało podpisane w dniu 5 maja 2020 r. w Brukseli (Dz. Urz. UE L 169 z 29.05.2020, str. 1) przez dwadzieścia trzy państwa członkowskie. Ostatecznie Austria, Finlandia, Irlandia, Szwecja i Wielka Brytania, które uczestniczyły w pracach nad ww. traktatem, nie zdecydowały się na jego podpisanie.

2. Treść Porozumienia

W dniu 23 lipca 2020 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Finlandii zwróciło się do Ambasady RP w Helsinkach z propozycją zawarcia Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, w formie wymiany not (dalej jako „Porozumienie”). Zgodnie z propozycją, Strony Porozumienia zgadzają się, że artykuł 11 ust. 3 Umowy wygasa, a zatem nie wywołuje skutków prawnych. W dniu 12 lipca 2021 r. Ambasada RP w Helsinkach przekazała Ministerstwu Spraw Zagranicznych Finlandii, że Rząd RP zgadza się na zawarcie niniejszego Porozumienia.

3. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

Jak zostało już wspomniane w pkt 1 uzasadnienia, na podstawie art. 11 ust. 3 Umowy, inwestycje dokonane przed dniem wejścia w życie wypowiedzenia Umowy, tj. przed 16 października 2019 r., są chronione na mocy Umowy przez dwadzieścia lat od czasu wygaśnięcia Umowy (patrz też deklaracja RP, o której mowa w pkt 1 uzasadnienia,

zgodnie z którą trybunały arbitrażowe ukonstytuowane na podstawie Umowy nie mają jurysdykcji do rozpatrywania sporów inwestor – państwo z uwagi na brak ważnej zgody na arbitraż Stron Umowy). Na mocy Porozumienia ochrona ta wygasa wraz z wejściem w życie Porozumienia.

Porozumienie wejdzie w życie dziewięćdziesiąt dni po dacie otrzymania późniejszej noty potwierdzającej zakończenie procedur wewnętrznych niezbędnych do wejścia w życie niniejszego Porozumienia.

4. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne

Zawarcie Porozumienia nie będzie miało konsekwencji politycznych. Państwa członkowskie UE, w tym RP, jak i Republika Finlandii, zostały wezwane przez Komisję Europejską do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT, łącznie z klauzulami przedłużonego obowiązywania umów. W związku z niepodpisaniem przez Republikę Finlandii Porozumienia o wygaśnięciu dwustronnych traktatów inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej (patrz pkt 1), a także niepodejmowaniem działań mających na celu dwustronne rozwiązanie umów intra-EU BIT za porozumieniem stron, Komisja Europejska zapowiedziała wyciągnięcie konsekwencji wobec tego państwa członkowskiego i w maju 2020 r. rozpoczęła przeciwko Republice Finlandii procedurę ws. naruszenia prawa.

Zawarcie Porozumienia nie będzie miało negatywnych skutków społecznych, wręcz przeciwnie, należy oczekiwać, że zostanie ono życzliwie przyjęte z uwagi na publiczną krytykę w Polsce umów intra-EU BIT i międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego.

Zawarcie Porozumienia nie powinno wpłynąć na stosunki gospodarcze między RP a Republiką Finlandii. Umowę zawarto w czasie, kiedy RP nie była członkiem UE, a ww. Umowa miała na celu przyciągnięcie inwestycji fińskich do Polski. Obecnie poziom prawodawstwa oraz dostęp do powszechnego sądownictwa w RP dają inwestorom zagranicznym gwarancję ochrony inwestycji z możliwością dochodzenia swoich praw na drodze sądowej.

Z informacji posiadanych przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii wynika, że zarówno polscy jak i fińscy inwestorzy nie kierowali, na podstawie Umowy, roszczeń do międzynarodowych trybunałów arbitrażowych przeciwko, odpowiednio, Republice Finlandii i RP. Zgodnie z deklaracją złożoną przez RP przy wypowiedzeniu Umowy trybunały arbitrażowe ukonstytuowane na podstawie Umowy nie mają jurysdykcji do

rozpatrywania sporów inwestor – państwo z uwagi na brak ważnej zgody na arbitraż Stron Umowy (patrz pkt 1).

Według NBP bezpośrednie inwestycje fińskie w RP pod koniec 2019 r. osiągnęły wartość 1 452,1 mln euro (odnotowano wzrost wartości w stosunku do roku poprzedniego o 139,5 mln euro). Finlandia zajmuje 19 pozycję wśród krajów inwestujących w RP z udziałem ok. 0,69% w inwestycjach bezpośrednich ogółem. W 2019 r. napłynęły do RP inwestycje fińskie o wartości 211,6 mln euro. Reinwestowano zyski w wysokości 133,9 mln euro.

Według danych GUS, pod koniec 2019 r., w RP zarejestrowanych było 246 podmiotów z udziałem kapitału fińskiego, w tym 122 zatrudniających powyżej 9 osób. Udziały kapitałowe inwestorów fińskich wyniosły 2 098,1 mln zł, co stanowiło 1% udziałów zagranicznych inwestorów ogółem. Kapitał fiński w 44 spółkach przekraczał 1 mln dolarów amerykańskich. Łącznie firmy fińskie zatrudniały w 2018 r. ok. 25,8 tys. pracowników (brak nowszych danych).

Polska Agencja Inwestycji i Handlu, według stanu na początek 2019 r., odnotowała 54 dużych inwestorów fińskich. W RP jest obecnych ponadto szereg znaczących spółek fińskich nieujętych na tej liście, m.in. Eltel Network (koncern międzynarodowy z siedzibą w Finlandii, przewodzi w budowie sieci telekomunikacyjnych i energetycznych, kontroluje 20% rynku instalacji sieci telekomunikacyjnych), czy Huhtamäki – koncern działający w branży opakowań, posiada na Śląsku 2 fabryki. Do największych inwestorów fińskich należy koncern energetyczny Fortum, który prowadzi swoją działalność w RP od 2003 r. Jest właścicielem trzech elektrociepłowni zlokalizowanych w Częstochowie, Zabrze i Bytomiu. Fortum posiada również ponad 800 km sieci ciepłowniczych, dostarczających ciepło do mieszkańców Częstochowy, Płocka i Wrocławia. W 2016 r. Fortum przejęło spółkę Grupa Duon S.A. i rozpoczęło działalność na polskim rynku detalicznej sprzedaży energii elektrycznej i gazu. W maju 2013 r. fińsko-szwedzki koncern Stora Enso otworzył w Ostrołęce nowoczesny zakład produkcyjny papieru opakowaniowego za 420 mln euro. Stora Enso w RP posiada 4 zakłady: w Ostrołęce, Tychach, Łodzi i w Mosinie koło Poznania. W październiku 2013 r. uruchomiono nową linię produkcyjną koncernu papierniczego Metsä Tissue w Krapkowicach, wartość tej inwestycji wyniosła ok. 60 mln euro.

Dotychczas niewielkie polskie inwestycje bezpośrednie w Republice Finlandii zostały znacząco powiększone w 2011 r. do kwoty 162 mln euro przez inwestycję spółki Can-Pack S.A. (zarejestrowanej w RP) w miejscowości Hämeenlinna. Fabryka w Hämeenlinna, o docelowej zdolności produkcyjnej 1,8 mld puszek do napojów, podjęła produkcję pod koniec marca 2012 r.

Według NBP w 2019 r. do Finlandii napłynęły polskie inwestycje o wartości 77 mln euro, a pod koniec roku stan polskich inwestycji bezpośrednich wynosił 172,3 mln euro. Zawarcie Porozumienia nie naruszy polskiego porządku prawnego i doprowadzi do usunięcia niezgodności z prawem UE klauzuli przedłużonego obowiązywania Umowy.

5. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem

Porozumienie posiada rangę umowy międzypaństwowej. Rozwiązane umowy intra-EU BIT są traktowane w polskim porządku prawnym jako umowy ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, stosownie do art. 241 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Dlatego też związanie Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem nastąpi również za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, tym bardziej że Porozumienie dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich, spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja RP wymaga ustawy (zasady prowadzenia działalności gospodarczej, ochrona prawa własności, kwestia wyłączenia oraz odszkodowania w tym zakresie), a więc spraw, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP.

Nr 110.8.2021

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Helsinkach przesyła wyrazy szacunku Ministerstwu Spraw Zagranicznych Finlandii i w odniesieniu do noty werbalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Finlandii nr PC0TQ4CA-3 z dnia 23 lipca 2020 r. ma zaszczyt poinformować, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej wyraża zgodę za zawarcie poniższego

Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, (dalej Porozumienie):

Strony Porozumienia zgadzają się, że artykuł 11 ust. 3 Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji wygasa, a zatem nie wywołuje skutków prawnych.

Nota werbalna nr PC0TQ4CA-3 z dnia 23 lipca 2020 r. i niniejsza nota werbalna stanowiąca odpowiedź będą stanowić Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji.

Porozumienie wejdzie w życie 90 dni po dacie otrzymania późniejszej noty potwierdzającej zakończenie procedur wewnętrznych niezbędnych do wejścia w życie niniejszego Porozumienia.

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Helsinkach korzysta z okazji, aby ponowić Ministerstwu Spraw Zagranicznych Finlandii wyrazy najwyższego poważania.

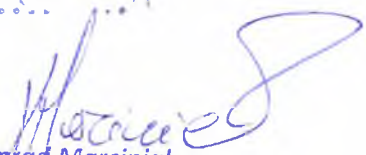
Helsinki, 12 lipca 2021 r.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Finlandii
Służby ds. protokołu
Helsinki

Stwierdzam zgodność
fotokopii z oryginałem/~~edpisem~~

Warszawa, dnia 13.10.2021

Konrad Marciniak
Dyrektor
DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY

“za zgodność tłumaczenia z oryginałem”

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Finlandii

PC0TQ4CA-3

NOTA WERBALNA

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Finlandii przesyła wyrazy szacunku Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Helsinkach i ma zaszczyt nawiązać do noty Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej DPT.2701.30.2018/5 z dnia 16 października 2018 r. dotyczącej wypowiedzenia przez Rzeczpospolitą Polską Umowy między Rządem Republiki Finlandii a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r. oraz do noty werbalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Finlandii nr PC0TQ4GD-6 z dnia 30 listopada 2018 r. stanowiącej odpowiedź. Zgodnie z wypowiedzeniem wygaśnięcie powyższej Umowy nastąpiło w dniu 16 października 2019 r.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Finlandii ma obecnie zaszczyt zaproponować zawarcie poniższego

Porozumienia między Rządem Republiki Finlandii a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Republiki Finlandii a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o popieraniu i ochronie inwestycji (dalej Porozumienie):

Strony Porozumienia zgadzają się, że artykuł 11 ust. 3 Umowy między Rządem Republiki Finlandii a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o popieraniu i ochronie inwestycji wygasa, a zatem nie wywołuje skutków prawnych.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Finlandii proponuje, aby w przypadku gdy Rząd Rzeczypospolitej Polskiej wyrazi zgodę na powyższą propozycję, niniejsza nota werbalna razem z notą stanowiącą odpowiedź Rządu Rzeczypospolitej Polskiej będą stanowiły Porozumienie. Porozumienie wejdzie w życie 90 dni po dacie otrzymania późniejszej noty potwierdzającej zakończenie procedur wewnętrznych niezbędnych do wejścia w życie niniejszego Porozumienia.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Finlandii korzysta z okazji, aby ponowić Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Helsinkach wyrazy najwyższego poważania.

Helsinki, 23 lipca 2020 r.

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej
Helsinki

Stwierdzam zgodność
fotokopii z oryginałem/~~edpisem~~

Warszawa, dnia 13.10.2021

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Konrad Marciniak".

Konrad Marciniak

Dyrektor
DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY